Brösel Gerrit – Erb Edina

NÉMET SZÁMVITEL

A MAGYAR SZABÁLYOZÁSSAL ÖSSZEVETVE

(DEUTSCHE RECHNUNGSLEGUNG

VERGLICHEN MIT DEN UNGARISCHEN REGELUNGEN)

Magyar Könyvvizsgálói Kamara
Oktatási Központ Kft.

Budapest, 2026

Szerzők:
© **Prof. Dr. Brösel Gerrit** *egyetemi tanár*
FernUniversität in Hagen, Gazdaságtudományi Kar, Vállalatgazdaságtan Tanszék (Könyvvizsgálat szakterület) vezetője
a magyar intézményekkel folytatott együttműködések felelőse
© **Dr. Erb Edina** *egyetemi adjunktus*
Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar,
Pénzügy és Számvitel Intézet munkatársa
Pécs-Hagen kettős diplomaprogram koordinátora

Lektorok:
© **Siklós Márta** *könyvvizsgáló, c. egyetemi docens*
© **Dr. Bor Zoltán** *jogász – könyvvizsgáló*

Kézirat lezárva 2026. augusztus

A kiadvány szerzői jogi védelem alatt áll, arról való másolat készítése
– a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül – tilos!
A kiadvány másolása és jogosulatlan felhasználása bűncselekmény.

ISBN 978-963-9878-83-9

Kiadja a hageni FernUniversität támogatásával az
© MKVK OK Kft.
Budapest, 2026
Felelős vezető: dr. Lakrovits Elvíra
Olvasószerkesztő: Felső Dóra
Borítóterv: Sebestyén Zoltán

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételeket, felvetéseket a kiadó az info@mkvkok.hu címen fogadja.

A kiadványt újrahasznosított papírra nyomtattuk.

Készült a Prospektkop Nyomdában.

Tartalomjegyzék

Lektori ajánlás
Előszó

1 A könyvvitel alapjai ... 1
1.1 A könyvvezetés és az éves beszámoló szerepe ... 1
1.2 Törvényi előírások a könyvvitelre vonatkozóan ... 10
1.2.1 Áttekintés ... 10
1.2.2 Könyvvezetési kötelezettség a HGB alapján ... 11
1.2.3 Könyvvezetési kötelezettség az adótörvény alapján ... 13
1.3 A könyvvezetés alapelvei ... 14
1.3.1 A szabályszerű könyvvezetés alapelvei ... 14
1.3.2 Könyvelési bizonylat ... 17
1.3.3 A könyvvezetés kötelezettség megsértése ... 18
1.3.4 Megőrzési határidők ... 19

2 Leltár és leltározás ... 21
2.1 Alapfogalmak ... 21
2.2 Leltározás ... 21
2.3 Leltár ... 23
2.4 Eredmény meghatározása a saját tőke változásán keresztül ... 26
2.5 Magyarországi kitekintés ... 27

3 Mérleg ... 31
3.1 Alapfogalmak ... 31
3.2 A mérleg szerkezete és tartalma ... 33
3.3 Mérlegváltozások ... 36
3.3.1 Áttekintés ... 36
3.3.2 Eszközoldalon belüli átrendezés ... 36
3.3.3 Forrásoldalon belüli átrendezés ... 37
3.3.4 Mérlegfőösszeg növekedés ... 38
3.3.5 Mérlegfőösszeg csökkenés ... 39

4 Könyvelés (főkönyvi) számlákon ... 41
4.1 Mérlegszámlák ... 41
4.1.1 A mérleg számlákra bontása ... 41
4.1.2 Könyvelés a mérlegszámlákra ... 44
4.1.2.1 Egyszerű könyvelési tétel ... 44
4.1.2.2 Összetett könyvelési tétel ... 46
4.1.3 Nyitó- és záró mérlegszámlák ... 47
4.1.3.1 Nyitómérlegszámlák ... 47
4.1.3.2 Záró mérlegszámla ... 47

4.2 Saját tőkéhez kapcsolódó számlák és alszámlák 51
4.2.1 Eredményszámlák 51
4.2.1.1 Ráfordítás (költség-) és bevételi számlák 51
4.2.1.2 Eredményszámla 53
4.2.2 Magánszámlák 55
4.3 Áttekintés 56
4.4 Magyarországi kitekintés 59

5 Általános és egyedi számlakeretek 63
5.1 Alapok 63
5.2 Számlakeret 64
5.2.1 Áttekintés 64
5.2.2 Egységes számlakeret 66
5.2.3 Ipari számlakeret 69
5.3 Egyedi számlakeret 73
5.4 Magyarországon alkalmazott egységes számlakeret 74

6 Könyvelési tételek a kereskedelmi és ipari vállalkozásoknál 77
6.1 Könyvelési tételek a kereskedelmi vállalkozásoknál 77
6.1.1 Áttekintés 77
6.1.2 Egységes áruszámla 78
6.1.3 Elkülönített áruszámlák 79
6.1.3.1 Árubeszerzési számla 79
6.1.3.2 Áruértékesítési (árbevétel) számla 81
6.1.3.3 Az elkülönített áruszámlák zárása 82
6.1.3.3.1 Zárás nettó módszerrel 82
6.1.3.3.2 Zárás bruttó módszerrel 82
6.2 Könyvelési tételek termelő vállalatoknál 87
6.2.1 Alapanyagok, segédanyagok és üzemanyagok beszerzése és felhasználása 87
6.2.2 Saját termelésű készletek állományváltozásai 90
6.2.3 Saját termelésű készletek állományváltozásainak számviteli kezelése 91
6.3 Kitekintés: Az eredménykimutatás 98
6.4 Készletek értékelése 100

7 Az általános forgalmi adó könyvelése 111
7.1 Az általános forgalmi adó természete 111
7.2 Forgalmi adó számla 114
7.3 Előzetesen felszámított adó számla 116
7.4 Forgalmi adó és az Előzetesen felszámított adó számla zárása 117
7.5 Magyarországi kitekintés az általános forgalmi adó vonatkozásában 119

8 Speciális könyvelési tételek az értékesítés és a beszerzés területén ... 121
8.1 Beszerzési költségek ... 121
8.2 Visszáruk és jóváírások ... 123
8.3 Árengedmények, skontók és bónuszok ... 124
8.3.1 Árengedmények ... 124
8.3.2 Fizetési árengedmények, fizetési határidőn belüli fizetésért, skontók ... 125
8.3.3 Bónuszok ... 127
8.4 Kapott előlegek ... 128
8.5 Lízing ... 129
8.5.1 A lízing formái ... 129
8.5.2 Gazdasági hozzárendelés a lízingbeadóhoz ... 130
8.5.2.1 Könyvelési szabályok a lízingbeadónál ... 130
8.5.2.2 Könyvelési szabályok a lízingbevevőnél ... 131
8.5.3 Gazdasági hozzárendelés a lízingbevevőhöz ... 131
8.5.3.1 Könyvelési szabályok a lízingbeadónál ... 131
8.5.3.2 Könyvelési szabályok a lízingbevevőnél ... 135
8.6 Áruk vagy szolgáltatások magáncélú felhasználása ... 137

9 Személyi jellegű ráfordítások ... 141
9.1 Alapok ... 141
9.2 A személyi jellegű ráfordítások könyvelése ... 142
9.3 Előlegek és részfizetések könyvelése ... 144
9.4 A természetbeni juttatások könyvelése ... 146
9.5 A vagyoni jellegű juttatások könyvelése ... 148
9.6 Magyarországi kitekintés ... 150

10 Befektetett eszközök számvitele ... 153
10.1 Alapok ... 153
10.2 Befektetett eszközök beszerzésének könyvelése ... 154
10.3 Saját előállítású eszközök aktivált értéke ... 156
10.4 Adott előlegek és a beruházások könyvelése ... 158
10.5 Befektetett eszközök kivezetésének könyvelése ... 159

11 Értékpapírok és hosszú lejáratú kötelezettségek ... 163
11.1 Az értékpapírok besorolása ... 163
11.2 Az értékpapírok beszerzésének könyvelése ... 165
11.2.1 Tulajdonosi jogokat megtestesítő értékpapírok ... 165
11.2.2 Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok ... 166
11.3 Az értékpapírból származó bevételek könyvelése ... 167
11.3.1 Tulajdonosi jogokat megtestesítő értékpapírok ... 167
11.3.2 Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok ... 170

11.4 Az értékpapírok átruházásának könyvelése ... 170
11.4.1 Tulajdonosi jogokat megtestesítő értékpapírok ... 170
11.4.2 Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok ... 171
11.5 Hosszú lejáratú kötelezettségek könyvelése ... 173
11.6 A kapott osztalék Magyarországi sajátosságai ... 175

12 Adók ... 177
12.1 Alapok ... 177
12.2 Aktiválandó adók ... 177
12.3 Ráfordításként elszámolandó adók ... 178
12.4 Személyi jövedelemadók ... 178
12.5 Átmenő adók ... 178

13 A zárást előkészítő könyvelési tételek ... 181
13.1 Alapok ... 181
13.2 Tárgyi eszközök értékcsökkenése ... 182
13.2.1 Az értékcsökkenés oka ... 182
13.2.2 Értékcsökkenési módszerek ... 184
13.2.2.1 Áttekintés ... 184
13.2.2.2 Lineáris értékcsökkenési leírás módszere ... 185
13.2.2.3 Degresszív értékcsökkenési leírás módszere ... 187
13.2.2.4 Teljesítményarányos értékcsökkenési leírás módszere ... 189
13.2.2.5 Kis értékű eszközök ... 190
13.2.3 Az értékcsökkenés könyvelése ... 193
13.3 Követelések értékelése ... 195
13.3.1 Az értékvesztések okai ... 195
13.3.2 Egyedi értékelés ... 196
13.3.2.1 Áttekintés ... 196
13.3.2.2 Közvetlen értékvesztés elszámolása ... 197
13.3.2.3 Közvetett értékvesztés elszámolása ... 200
13.3.3 Csoportos értékelés ... 201
13.3.4 Vegyes eljárás (egyedi és csoportos értékelés) ... 203
13.4 Az időbeli elhatárolások ... 205
13.4.1 Áttekintés ... 205
13.4.2 Aktív és passzív időbeli elhatárolások ... 206
13.4.2.1 Alapok ... 206
13.4.2.2 Aktív időbeli elhatárolások ... 206
13.4.2.3 Passzív időbeli elhatárolások ... 208

13.4.3 Egyéb elhatárolt tételek: egyéb követelések és egyéb kötelezettségek 211
13.4.3.1 Alapok 211
13.4.3.2 Egyéb követelések 212
13.4.3.3 Egyéb kötelezettségek 213
13.4.4 Céltartalékok 215
13.5 Halasztott adók 220
13.5.1 A halasztott adók keletkezésének oka 220
13.5.2 Halasztott adók könyvelése 226
13.6 Sztornókönyvelés és helyesbítő könyvelés 231
13.6.1 Alapok 231
13.6.2 Sztornókönyvelés 231
13.6.3 Helyesbítő könyvelés 232
13.7 Magyarországi kitekintés 233

14 Főkönyvi kivonat 237

15 A könyvviteli rendszer felépítése 243
15.1 A könyvviteli rendszer elemei 243
15.1.1 Alapok 243
15.1.2 Könyvelési napló 243
15.1.3 Főkönyv 243
15.1.4 Részletező nyilvántartások 244
15.2 Könyvviteli rendszerek 245
15.2.1 Egyszeres könyvvitel 245
15.2.2 Kettős könyvvitel 245

A feladatok javasolt megoldásai 251
Mintavizsga megoldási javaslatokkal 267
Rövidítések jegyzéke 277
Fontosabb szakkifejezések szótára (magyar/német) 279
Fontosabb szakkifejezések szótára (német/magyar) 293
Mérleg és eredménykimutatás (német/magyar) 307
Irodalomjegyzék 311
Tárgymutató 313

Lektori ajánlás

A Könyvvezetés és éves beszámoló készítés a német kereskedelmi törvény szerint c. könyvének magyar nyelvű fordításához.

A magyar kiadás és feldolgozás alapja a német FernUni Hagen és az Ernst-Moritz-Arndt egyetemek tanárainak a helyi „Bevezetés a Számvitelbe" jellegű egyetemi kurzus jegyzeteként szolgáló tankönyve.

A könyv több német és angol nyelvű kiadása után került sor a magyar nyelvű fordításra, azzal a céllal, hogy a Magyarországon működő német cégek munkatársai a német számviteli szaknyelv és a német számviteli és fontosabb adózási előírások részleteivel megismerkedhessenek. Az eredeti kiadáshoz képest a magyar fordítás az egyes fejezetek végén röviden összefoglalja, bemutatja a vonatkozó magyar gyakorlatot, segítve az összehasonlítást és a tájékozódást.

Történelmileg a magyar kereskedelmi jog és ezen belül a cégjog és a könyvvezetés gyakorlata erősen kötődik a német gyökerekhez. Magyarországon a számvitel jogi besorolás szerint ma a pénzügyi jogba tartozik, ami inkább a közigazgatási jog, mint a magánjog területe. A német kereskedelmi törvény (HGB) 1900. január 1-én lépett hatályba, és ha ma már más néven is (UGB), de részben Ausztriában is hatályos volt. Németországban a kereskedelmi törvény több mint hatszáz paragrafusban fedi le azokat a főleg anyagi jogi szabályokat melyeket Magyarországon a Polgári Törvénykönyv gazdasági társaságokat és egyes (kötelmi jogi) ügyleteket szabályozó részei, részben amit a Cégtörvény és amit a Számviteli törvény. Mindez úgy kerül ide, ahogy az előző századfordulón a közgondolkodásnak az felelt meg, hogy egy rendes kereskedőnek hogyan kell működnie, beleértve a cégek felépítését és a fontosabb ügyleteket és hogyan kell vezetni az üzleti könyveket, hogyan kell beszámolni évente a tevékenységről, üzleti eredményről.

Ugyanakkor a részletek mára nagyon szerteágazóak. Ez a jegyzet tankönyvszerűen, ellenőrző példákkal részletesen bemutatja a jelenlegi általános német számviteli gyakorlatot és a hozzá kapcsolódó főbb adózási előírásokat. A számvitel és az éves beszámoló szerkezete nagyon hasonlít a magyarra, de az adózásban, még ha látszólag nagy is a hasonlóság, alapvető eltérések is vannak. Csak egy példával: Magyarországon az iparűzési adó alapjának számítása megáll az üzemi eredménynél, de Németországban a Gewerbesteuer alapjába tőkejövedelmek is tartozhatnak.

Németországban a német szabályok szerinti éves beszámoló elkészítése mindig kötelező olyan társaságoknál is, melyek IFRS szerinti beszámolót tesznek közzé. Ezek az előírások német nyelven elérhetők és autentikusak, ezért az egyes fogalmaknak a megfeleltetése a magyar előírásokkal a rendszer megértése szempontjából rendkívül hasznos lehet. Nagyon sok német cég magyar leányvállalatának a beszámolóját konszolidálják, ezért azok a kollégák, akik ezekhez az adatokat szolgáltatják ezen fordítás útján mélységében ismerhetik meg a teljesen hasonló, vagy eltérő szabályokat.

A magyar kiadás egy nagyon jó kezdeményezés az Európai Unióban ugyan közös irányelv alapján szabályozott, de Magyarország és Németország között történetileg is rokon számviteli rendszer felépítésének megismerése irányába.

SIKLÓS MÁRTA
könyvvizsgáló, c. egyetemi docens

DR. BOR ZOLTÁN
jogász – könyvvizsgáló

Előszó

A könyvvezetés jóval több, mint technikai eszköz – a gazdaság közös nyelve. Az általa szolgáltatott számviteli információk hűen tükrözik a vállalkozások döntéseit, fejlődési folyamatait és felelősségi viszonyait. Hozzájárulnak a gazdasági összefüggések megértéséhez, lehetővé teszik a vállalati működés és teljesítmény értékelését, valamint megteremtik annak a bizalomnak az alapját, amelyet a piacok és a társadalom a vállalkozások iránt tanúsítanak. Jelen mű ezért kiemelt gondossággal foglalkozik a könyvvezetés és az éves beszámoló készítésének alapjaival. A kötet a hatályos német számviteli előírásokat követi, ugyanakkor világosan és jól követhető módon mutatja be a magyar gyakorlattól való eltéréseket is.

A könyv 2026. évi megjelenése különös aktualitást kölcsönöz e kiadványnak. A gazdasági környezet folyamatos átalakulása és a nemzetközi együttműködések erősödése főként Magyarországon olyan időszakot jelez, amelyben a lehetőségek és az elvárások egyaránt előtérbe kerülnek. A német gazdaság évtizedek óta Magyarország legfontosabb kereskedelmi partnere. Ezért különösen fontos mindkét ország könyvvezetési és beszámolókészítési rendszerének alapos ismerete, hogy a meglévő gazdasági kapcsolatok stabilitása megőrizhető, további fejlődésük pedig elősegíthető legyen.

A könyv elsősorban magyar számviteli szakembereknek, gazdaságtudományi és más kapcsolódó szakokon tanuló hallgatóknak, valamint olyan vállalatok pályakezdő munkatársainak szól, amelyek szoros kapcsolatban állnak a német gazdasággal. Emellett mindazokat is meg kívánja szólítani, akik felkészülten szeretnének megfelelni a német–magyar gazdasági kapcsolatok egyre növekvő kihívásainak.

A kötet alapjául az alábbi német nyelvű tankönyv szolgált:

- TORSTEN MINDERMANN/GERRIT BRÖSEL: *Buchführung und Jahresabschlusserstellung nach HGB*, 8. kiadás, Erich Schmidt Verlag, Berlin, 2025,

amelynek tömörített angol nyelvű változata is sikeresen megjelent a következő címen:

- GERRIT BRÖSEL/CHRISTOPH FREICHEL/TORSTEN MINDERMANN: *German Accounting*, 3. kiadás, Erich Schmidt Verlag, Berlin, 2025.

Köszönettel tartozunk a német és az angol kiadás társszerzőinek, valamint az Erich Schmidt Verlagnak azért, hogy lehetővé tették e mű magyar nyelvű megjelenését, továbbá annak magyar sajátosságokkal való kiegészítését.

Külön elismerés illeti

- SIKLÓS MÁRTA asszonyt, a LEITNER + LEITNER Tax Kft., Budapest partnerét, valamint
- Dr. BOR ZOLTÁN urat, a Két Calculus Kft. munkatársát,

a kézirat gondos szakmai lektorálásáért.

Köszönet illeti továbbá a Magyar Könyvvizsgálói Kamara Oktatási Központ Kft.-t, különösen Dr. LAKROVITS ELVÍRA ügyvezető asszonyt a bizalmon alapuló és konstruktív együttműködésért, valamint a FERNUNIVERSITÄT IN HAGEN Gazdaságtudományi Karának a kiadvány megjelentetéséhez nyújtott pénzügyi támogatásért.

A projekt megvalósítását jelentős mértékben segítette JOHN EMESE asszony, a Hageni Távtanulási Központ budapesti képviseletének vezetőjének elkötelezett közreműködése, valamint Dr. FELKAI ROLAND úr, a RÖDL Audit & Tax Kft., Budapest ügyvezetőjének szakmai támogatása.

Jelen kötet egyúttal a FERNUNIVERSITÄT IN HAGEN – Németország legnagyobb egyeteme – és a PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM között immár 25 éve fennálló sikeres együttműködés eredményeinek és folytonosságának is tanúbizonysága. Ez a partnerség a tudományos kiválóság, a kölcsönös tisztelet és az európai összetartozás értékein alapul.

Prof. Dr. BRÖSEL GERRIT
egyetemi tanár
FernUniversität in Hagen, Gazdaságtudományi Kar,
Vállalatgazdaságtan Tanszék (Könyvvizsgálat szakterület) vezetője
a magyar intézményekkel folytatott együttműködések felelőse.

Dr. ERB EDINA
egyetemi adjunktus
Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar,
Pénzügy és Számvitel Intézet munkatársa
Pécs-Hagen kettős diplomaprogram koordinátora.